

Stolístek vodní (*Myriophyllum aquaticum*)

Latinská synonyma: *M. brasiliense*, *M. proserpinacoides*, *Enydria aquatica*

Anglické jméno: Parrot's feather

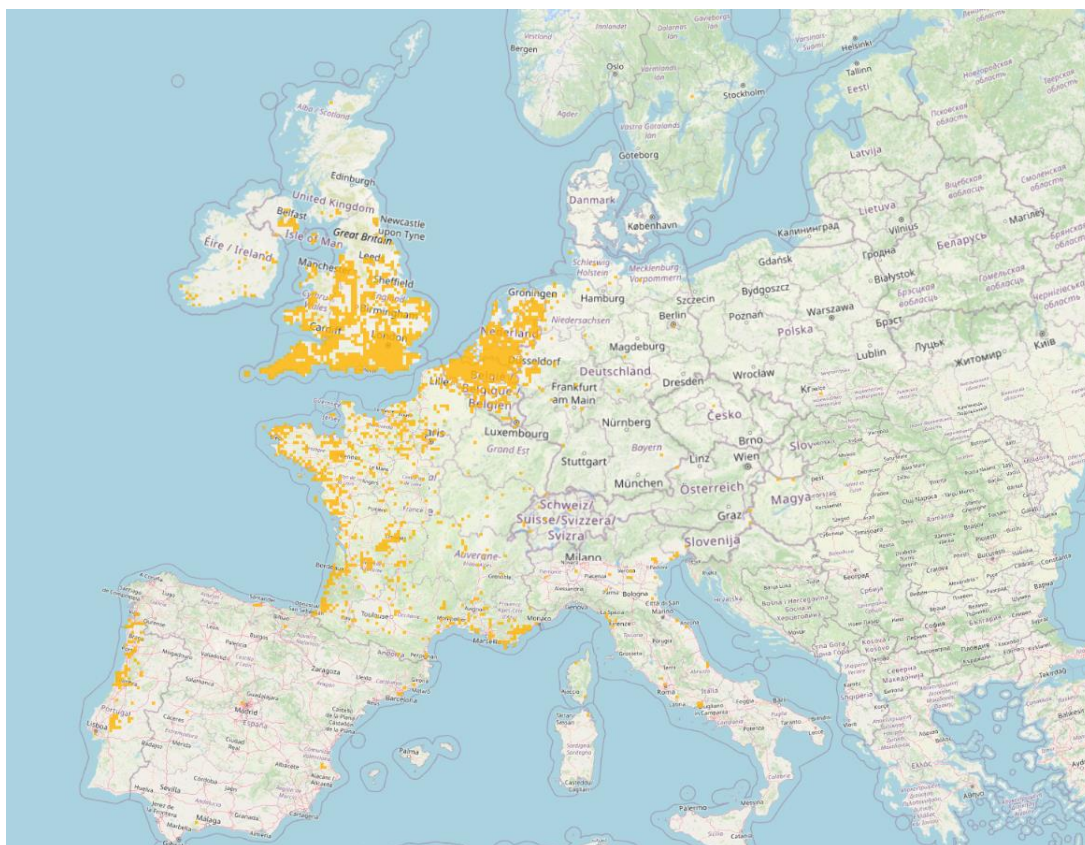
Čeleď: *Haloragaceae*

Obr. 1 Porost stolítku vodního. Foto: Lenka Čolobentičová, AOPK ČR

Původ: Pochází z Jižní Ameriky.

Sekundární rozšíření: Zavlečen do teplejších oblastí mírného pásu až po subtropické regiony celého světa. Agresivně se šíří v jižní Africe (invazní chování od r. 1919), problémy působí v některých státech USA (poprvé zmiňován jako invazní roku 1906 na Floridě), na Novém Zélandu a v Austrálii, V Indonésii a Kambodži se vyskytuje jako plevel v rýžových polích. V Evropě se nejvíce vyskytuje v Portugalsku. Ve Velké Británii pěstován od 1878, ve volné přírodě od 60. let 20. století.

Obr. 2 Stolístek vodní v Evropě (<https://easin.jrc.ec.europa.eu/spexplorer/map>)

Rozšíření v ČR: První a jediný nález v roce 2018 v zatopeném lomu nedaleko Velimi.

Cesty zavlečení: Druh se prodává jako rostlinka do akvárií či jako okrasná do zahradních jezírek.

Popis: Lodyhy až 2 m dlouhé, na obnaženém substrátu plazivé, kořenující, bohatě větvené. U báze často červeně zbarvené, silné 4–5 mm. Listy v přeslenech po 4–6, pod vodní hladinou často chybí, pokud jsou vyvinuty, jsou 1,7–4 cm dlouhé, 0,4–1,2 cm široké, hřebenitě peřenosečné v 25–30 niťovitých úkrojích. Bývají načervenalé. Listy nad vodou jsou nesmáčivé, pokryté vrstvičkou vosku, tvarem hřebenitě peřenosečné v 18–36 čárkovitých úkrojích. Délka listů 1,5–3,5 cm, šířka cca 0,7 cm. Na bázi listů se vyskytují četné hydatody. Jednopohlavné drobné bílé květy sdružené v nenápadné klasy. Kvete od května do srpna (Velká Británie). Osidluje zejména malé vodní plochy, pomalu tekoucí vody, ideálně s bahnitým dnem a dostatkem živin. Hůře přežívá mrazy. V sekundárním areálu se výborně a rychle šíří samovolně pomocí úlomků stonků. Pohlavní rozmnožování prakticky neprobíhá, samčí jedinci se mimo svou domovinu vyskytují zcela ojediněle.

Obr. 3 Stolístek vodní.

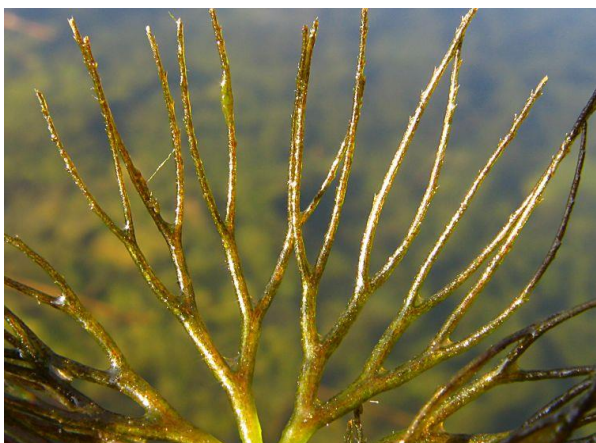
Obr. 4 Přeslenité listy.

Foto: GBNNSS - RPS group Plc

Možnosti záměny: Rod *Myriophyllum* vykazuje značnou fenotypovou plasticitu, která notně ztěžuje určování zástupců do druhu. Navíc se některé druhy mohou mezi sebou křížit. Domácí stolísky - stolístek klasnatý (*Myriophyllum spicatum*), s. střídavokvětý (*M. alterniflorum*) a s. přeslenatý (*M. verticillatum*) – mají lodyhy celé pod vodní hladinou (jde o submerzní hydrofyty), nad vodní hladinou se objevuje pouze klasovitá květenství. Pouze s. přeslenatý vytváří občas při nedostatku vody terestrickou formu. V nejistých případech je na přesné určení do druhu potřeba specialisty.

Ekologicky i morfologicky podobným rodem je růžkatec (*Ceratophyllum* sp.), u nás zastoupený r. ostnitým (*C. demersum*) a r. bradavčitým, který se liší zejména vidličnatě zakončenými listy. Podobnost lze nalézt též u prustky obecné (*Hippuris vulgaris*), ta má ovšem jednoduché jehlicovité listy.

Podobný je i další invazní druh na unijním seznamu - kabomba, blíže viz karta *Cabomba caroliniana*.

Obr. 5 Růžkatec bradavčitý – vidličnaté listy
Foto: Jiří Kameníček, Biolib.cz

Obr. 6 Prustka obecná – jehlicovité listy
Foto: Tomáš Görner

Riziko: Na vhodných lokalitách může zcela opanovat stanoviště a znemožnit růst další vegetaci. Snižuje tím biodiverzitu obsazených ploch. Též tím omezuje rekreační a komerční aktivity.

Likvidace: Chemické odstranění (zkušenosti např. s 2,4-D aminem) velmi těžko proveditelné vzhledem k výskytu ve vodním prostředí, navíc rozkládající se odumřelé rostliny snižují obsah kyslíku rozpuštěného ve vodě. Mechanické odstranění je nesnadno proveditelné, jelikož je nutné zamezit úniku úlomků lodyh, které mohou druh rozšířit dále. Je nutno jej provádět opakovaně alespoň dvakrát za rok. Řízeným snížením vodní hladiny či bagrováním dna se dát populace stolítku výrazně omezit, nicméně tyto metody jsou technicky proveditelné jen u některých nádrží. Několik druhů herbivorního hmyzu dokáže redukovat výskyt stolítku, pokusy mimo domovinu stolítku byly prováděny s mandelinkou r. *Lysathia* (Cilliers 1999) a nosatce rodu *Listronotus* v kombinaci s infikováním rostlin bakterií *Xanthomonas campestris* (Sheppard et al. 2006). Další možností likvidace je nasazení býložravých ryb (např. amur). V Severní Americe poměrně významně omezuje výskyt stolítku bobr.

Zdroje:

Cilliers, C.J. 1999. *Lysathia* n. sp. (Coleoptera : Chrysomelidae), a host-specific beetle for the control of the aquatic weed *Myriophyllum aquaticum* (Haloragaceae) in South Africa. *Hydrobiologia* 415: 271-276.

Hrdinová M. 2012. Problematika stolítků (*Myriophyllum* L.) ve střední Evropě. Bakalářská práce, PřF UK Praha, 33 pp.

Lustyk P., Doležal J. 2020. Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. XVIII. Zprávy České Botanické Společnosti, Praha, 55: 27-138.

Sheppard, A.W., Shaw R.H., Sforza R. 2006. Top 20 environmental weeds for classical biological control in Europe: a review of opportunities, regulations and other barriers to adoption. *Weed Research* 46: 93-117.

<http://www.cabi.org/isc/datasheet/34939>

<http://botany.cz/cs/myriophyllum-aquaticum/>

Parrot's Feather - Fact sheet, NNSS, www.nonnativespecies.org

GB NNSS Photo Gallery [10.6.2018] Dostupné na: <http://www.nonnativespecies.org/gallery/>

Citace: Görner T. 2025. Stolístek vodní (*Myriophyllum aquaticum*), informační karta, AOPK ČR, Dostupné na: <https://invaznidruhy.aopk.gov.cz/invazni-druhy-z-unijnihho-seznamu>